

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	7
KISALTMALAR	11
GİRİŞ	13

BİRİNCİ BÖLÜM

DİNİN TOPLUM VE DEVLET ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ VE HRİSTİYANLIK ÖNCESİ DİN-DEVLET İLİŞKİLERİ

I. DEVLETİN KÖKENİNE DAİR TEORİLER VE İHMAL EDİLEN BİR OLGU: DİN	17
A. “Once Tapınak Geldi, Şehir Sonradan Geldi”: Göbekli Tepe	20
B. Dinin Oluşturduğu Bölünmüşlüğün Ete Kemiğe Bürünmüş Hâli: Devlet.....	24
II. DİNİN TOPLUM VE DEVLET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	29
A. Sosyolojik Açıdan Din	29
B. Dinin Toplumsal İşlevleri	32
1. Her Din Yeni Bir “Zihniyet” Getirir	33
2. Birleştiren ve Ayırtırın Din	34
3. Toplumsal Kontrol ve Din.....	38
4. Toplumsal Değişimi Sağlayan ve Engelleyen Bir Faktör Olarak Din	39
C. Dinin Toplumsal Örgütlenme ve Devlet Üzerindeki Etkisi	42
1. Aile ve Klan.....	43
2. Yerel Birlikler ve Millet.....	46
3. Devlet.....	48

III. HRİSTİYANLIK ÖNCESİ DİN-DEVLET İLİŞKİLERİ: DİN VE DEVLETİN İÇ İÇE OLMASI.....	53
A. Antik Yunan'da Din-Devlet İlişkileri.....	53
B. Roma'da Din-Devlet İlişkileri	57

İKİNCİ BÖLÜM

KÜCÜK BİR CEMAATTEN KİLİSENİN ÜSTÜNLÜĞÜNE

I. "BİR MEÇHUL YAHUDİ: NASIRALI İSA"	68
II. KİLİSENİN DOĞUŞU.....	70
III. KİLİSENİN DEVLETLE İLİŞKİSİ	72
A. Sezar'ın Hakkı Sezar'a, Tanrı'nın Hakkı Tanrı'ya.....	72
B. Başarının Bedeli: Baskı ve Zulüm.....	74
C. Devletin Resmî Dini: Hristiyanlık	77
D. Din-Devlet İlişkilerinde Doğu Roma Pratiği: Uyum (Symphony) ya da Kral-Papa (Caesaropapism/Sezaropapizm)	81
E. Kilisenin Özerklik Mücadelesi.....	87
1. Aurelius Augustinus(354-430).....	87
2. Gelasius Düalizmi	90
F. Kilisenin Üstünlüğünün İnşa Edilmesi	93
1. Sosyal ve Siyasal Yapıyı Derinden Etkileyen Gelişme: Kavimler Göçü	93
2. Piskoposların Dünyevi Meselelerle İlgilenmesinin Bir "Hak"ka Dönüşmesi: Büyük Gregory (Gregory the Great).....	95
3. Kilisenin Üstünlüğünün İnşa Edilmesi İçin Uygun Zemin: Feodal Toplum Düzeni	98
a) Feodal Toplum Düzeninin Temel Özellikleri	98
aa) Parçalanmış İktidar	99
bb) Emeğe ve Toprağa Bağımlılık.....	100
cc) Eşitsizliğin Hüküm Sürdüğü Bir Düzen	102
dd) İnsanı İnsana Bağlayan İtaat ve Koruma İlişkileri ...	103

b) Feodal Toplum Düzeninde Kilise-Devlet İlişkileri.....	105
aa) Kilise Senyörleri	105
bb) İmparatorların Kilise Üzerindeki Belirgin Hâkimiyeti (962-1056)	108
cc) Kilisenin Siyasal Otoriteden Bağımsız Bir Kurumsallaşmaya Sahip Olması ve Kendi Özerk Alanını İnşa Etmesi (1056-1122)	110
dd) Kilisenin Siyasi İrade Üzerindeki Üstünlüğünü Kabul Ettirmesi (1122-1356).....	115
aaa) Salisburyli John (1115?-1180)	116
bbb) III. Innocent (1160?-1216)	119
ccc) VIII. Boniface (1235-1303).....	121
IV. YENİ DÖNEMİN HABERCİSİ ÜÇ İTALYAN: AQUINAS, DANTE ve MARSILIUS.....	123
A. Thomas Aquinas (1225?-1274)	123
B. Dante Alighieri (1265-1321).....	128
C. Padovalı Marsilius (1270?-1342?).....	130

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİNİN DEVLETTEN VE TOPLUMDAN DIŞLANMASI

I. ŞEHİRLERİN UYANIŞI VE FEODALİTENİN ÇÖZÜLMESİ	133
II. BÜYÜK AYRIŞMA: MARTIN LUTHER ve PROTESTAN REFORMU	137
A. Protestanlığın Yayılmasının Kaçınılmaz Sonucu: Din Savaşları.....	142
B. Protestanlığın İngiltere'ye Girişi: Protestan Sezaropapizmi.....	148
C. Protestant Sezaropapizmine Teorik Destek: Leviathan.....	151
III. AKLIN VE DENEYİN BİLGİNİN GERÇEK KAYNAĞI HÂLİNE GELMESİ....	159
A. 17. Yüzyıl Avrupasında Yaşanan Zihinsel Devrim	159
B. Egemenliğin Kaynağının Yeryüzüne İndirilmesi: Sosyal Sözleşme Teorisi.....	163

IV. AYDINLANMA ÇAĞI: "ALÇAĞI EZİN"	172
A. Aydınlanma Filozofları: Dine Karşı Birleşik Cephe	172
B. Birleşik Cephenin Dine Karşı Önerdiği Reçete	174
1. Hoşgörü	174
2. Din Sınıfının Siyasal İktidara Tabi Kılınması	177
3. Eğitim	179
4. Doğal Din ya da Deizm	181
V. MODERN ZAMANLARDA DİN-DEVLET İLİŞKİLERİ	184
A. Kutsaldan Kopuş: Sekülerleşme	187
B. Din-Devlet İlişkilerinde Fransa Pratiği: Laiklik	195
1. Devrim Öncesi Din-Devlet İlişkileri: Galikanizm (Gallicanism) ve Sivil Din	195
2. Devrim Sonrası Yaşanan Gelişmeler ve Fransız Laiklik Anlayışının Şekillenmesi	200
a) Devrimin İlk Yılları: Mutabakatı Bozan Sadakat Yemini ve Hristiyanlığı Değersizleştirme Kampanyası (De-Christianization)	202
b) İkinci Dönem: Konkordato (Concordat) ile Gelen Barış	206
c) Üçüncü Dönem: Laik Eğitim Sistemine Geçiş ve Kilise ile Devletin Ayrılması	209
aa) Yeni Çalışma Alanı: Okullar	209
bb) Kilise ve Devletin Ayrılması	212
SONUÇ	217
KAYNAKÇA	221
DİZİN	249